

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання розрахунково-графічного завдання
з навчальної дисципліни

«ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 073 – Менеджмент)*

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021**

Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічного завдання з навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» (для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Н. І. Склярчук, Г. А. Жовтяк. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 45 с.

Укладачі: Н. І. Склярчук,
Г. А. Жовтяк

Рецензент

А. Є. Ачкасов, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економіки, протокол № 11 від 03 червня 2019 р.

ЗМІСТ

1 Мета і завдання розрахунково-графічного завдання.....	4
2 Загальні вимоги до розрахунково-графічного завдання	4
3 Склад розрахунково-графічного завдання	5
4 Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічного завдання.....	6
5 Захист розрахунково-графічного завдання.....	25
6 Критерії оцінювання розрахунково-графічного завдання.....	25
7 Перелік навчально-методичної та нормативної літератури.....	27
Додатки.....	28

1 МЕТА І ЗАВДАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Виконання розрахунково-графічного завдання з дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом під час самостійної роботи студента.

Мета розрахунково-графічного завдання – поглибити теоретичні знання, набуті студентами у процесі вивчення курсу «Економіка і фінанси підприємства» й виробити вміння застосовувати їх у практичному вирішенні питань економіки конкретного підприємства.

У процесі написання розрахунково-графічного завдання студент повинен:

- показати вміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні конкретних питань економіки й організації роботи підприємства;
- засвоїти методики виконання широкого кола типових економічних розрахунків і обґрунтувань;
- здійснити аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства;
- виявити резерви виробництва і на цій основі обґрунтувати заходи щодо підвищення ефективності діяльності.

Виконання розрахунково-графічного завдання має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни «Економіка і фінанси підприємства», сформуванню творчий підхід до аналізу й узагальнення отриманих результатів, спонукає ґрунтовно вивчати законодавчі акти з питань економічних відносин та додаткову навчальну літературу.

2 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Розрахунково-графічне завдання – це самостійне дослідження, яке спрямоване на закріплення теоретичного матеріалу за основними темами курсу і придбання навичок практичного виконання техніко-економічних розрахунків.

Сутність розрахунково-графічного завдання полягає у виконанні найбільш типових розрахунків, які здійснює економіст при техніко-економічному обґрунтуванні приймаємих ним рішень.

У якості інформаційної бази прийняті наближені до реальних умов вихідні дані 10 готельних підприємств. Наведені у якості вихідних даних ціни можуть бути скореговані на величину, яка відповідатиме дійсним цінам на момент виконання роботи.

При виконанні роботи необхідно дотримуватися наступних вимог:

1. Виклад матеріалу з кожного завдання розрахунково-графічного завдання повинен здійснюватися у такій послідовності:

- теоретичне обґрунтування питання, яке розглядається;
- економічні розрахунки;
- аналіз і узагальнення отриманих результатів, висновки.

2. Розрахункову частину роботи виконують за варіантами. Вибір варіанта здійснюють за останньою цифрою залікової книжки.

3. Всі розрахунки зводять в таблиці.
4. Вихідні дані й результати розрахунків наводять із зазначенням одиниць виміру.
5. Розрахунки виконують з точністю до однієї десятої.
6. Обсяг пояснювальної записки становить 30–50 сторінок рукописного тексту (або 15–25 сторінок комп'ютерного друку) формату А4.
7. Оформлення розрахунково-графічної роботи проводять згідно з діючими вимогами щодо оформлення наукової, методичної й технічної документації (ДСТУ 3008-95: Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

3 СКЛАД РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Розрахунково-графічне завдання містить наступні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина роботи;
- висновки;
- список використаної літератури.

У *вступі* необхідно визначити мету та коло завдань розрахунково-графічного завдання.

Основна частина роботи складається з шести завдань.

Завдання 1 Сутність, класифікація і структура капіталу підприємства

- 1.1. Капітал підприємства: сутність, види.
- 1.2. Визначення складу, структури й динаміки майна підприємства за функціональною роллю та джерелами формування.

Завдання 2 Персонал підприємства

- 2.1. Характеристика, склад і структура персоналу. Визначення середньорічної чисельності персоналу підприємства за звітний рік.
- 2.2. Визначення показників руху персоналу.

Завдання 3 Основні засоби підприємства

- 3.1. Характеристика, склад і структура основних засобів, розрахунок видової структури.
- 3.2. Визначення середньорічної вартості основних засобів.
- 3.3. Визначення показників руху й технічного стану основних засобів.

Завдання 4 Виробнича програма підприємства: сутність, показники, чинники впливу

- 4.1. Розрахунок виробничої програми підприємства за звітний рік в натуральному й вартісному вираженні.
- 4.2. Визначення чинників та оцінка їх впливу на виконання виробничої програми у звітному році.

Завдання 5 Витрати, результати й ефективність діяльності підприємства

5.1. Класифікація витрат підприємства за різними ознаками та визначення структури витрат.

5.2. Розрахунок критичного обсягу продукції підприємства.

5.3. Основні фінансово-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства (розрахунки, аналіз).

Завдання 6 Оцінка фінансового стану підприємства

6.1. Поняття фінансового стану підприємства та методи його оцінки.

6.2. Показники оцінки ліквідності підприємства (сутність, розрахунки, аналіз).

6.3. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства (сутність, розрахунки, аналіз).

6.4. Показники оцінки ділової активності підприємства (розрахунки, аналіз).

У кінці кожного розрахункового завдання слід зробити узагальнення та висновки. Дотримання цих вимог забезпечить високий рівень роботи.

Висновки є окремим елементом роботи, які становлять стисле викладення результатів проведеного дослідження відповідно до поставленої мети. Саме тут стисло наводяться конкретні результати, які одержані у відповідних розділах роботи, із зазначенням розрахованих показників.

У **список використаної літератури** слід включати не тільки цитовані та згадані джерела, але й ті, з якими студент ознайомився в процесі підготовки роботи.

4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Сутність, класифікація і структура капіталу підприємства

У п. 1.1 необхідно розкрити сутність поняття «капітал» та визначити основні його види за різними класифікаційними ознаками (залежно від об'єкта вкладання; від терміну і способів обороту капіталу; за джерелами формування).

У п. 1.2 на основі даних, наведених у додатку А, визначити склад, структуру й динаміку майна підприємства за функціональним призначенням та джерелами формування. Розрахунки доцільно звести в таблиці 1 і 2. Зробити висновки.

Таблиця 1 – Аналіз складу й структури майна підприємства за функціональним призначенням

Види активів	На початок року		На кінець року		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн	%	абсолютне	у структурі	темп зростання
1 Необоротні активи, всього в тому числі:							
1.1 Основні засоби							
1.2 Нематеріальні активи							
1.3 Капітальні вкладення							
1.4 Інші необоротні активи							
2 Оборотні активи, всього в тому числі:							
2.1 Оборотні фонди, всього з них:							
– виробничі запаси							
– незавершене виробництво							
– видатки майбутніх періодів							
2.2 Фонди обігу, всього з них:							
– готова продукція, товари							
– товари відвантажені, виконані роботи, послуги, які не оплачені покупцем							
– дебіторська заборгованість							
– грошові кошти							
– інші оборотні активи							
3 Усього майна							

Таблиця 2 – Аналіз джерел формування майна підприємства

Види джерел формування майна	На початок року		На кінець року		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абсолютне	у структурі	темп зростання
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Власний капітал, усього в тому числі:							
1.1 Зареєстрований капітал							
1.2 Додатковий капітал							
1.3 Резервний капітал							
1.4 Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)							
1.5 Неоплачений капітал							
1.6 Капітал цільового фінансування							

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8
2 Позиковий капітал							
2.1 Довгострокові фінансові зобов'язання							
2.2 Короткострокова кредиторська заборгованість							
2.3 Стійкі пасиви(поточні зобов'язання по розрахунках)							
3 Обсяг авансованого капіталу							

Завдання 2 Персонал підприємства

У п. 2.1 необхідно дати визначення поняття «персонал підприємства», характеристику складу й структури персоналу підприємства за категоріями; розрахувати й проаналізувати структуру персоналу на початок і кінець звітного року; визначити середньорічну чисельність робітників підприємства за звітний період.

Структуру персоналу підприємства розраховують на основі додатку Б за формою нижченаведеної таблиці.

Таблиця 3 – Структура персоналу підприємства

Категорії персоналу	На початок звітного року		На кінець звітного року	
	чисельність, осіб	питома вага, %	чисельність, осіб	питома вага, %
Робітники				
Адміністративно-управлінський персонал (АУП)				
Усього працівників (персонал) підприємства		100		100

Розрахунок середньорічної чисельності робітників за звітний рік виконують за формулою

$$Ч_{CP.PICH.} = \sum_{i=1}^{12} Ч_{CP.MIC.} / 12, \quad (2.1)$$

де $Ч_{CP.PICH.}$ – середньооблікова чисельність робітників за рік;

$Ч_{CP.MIC.}$ – середньооблікова чисельність робітників за місяць.

Середньооблікову чисельність робітників за місяць визначають підсумовуванням облікової чисельності кожного календарного дня цього місяця і діленням отриманого результату на кількість календарних днів у місяці. Підрахунок краще здійснювати у табличній формі (табл. 4).

Таблиця 4 – Розрахунок середньооблікової чисельності робітників підприємства за звітний рік

Місяці	Наявність на початок місяця, чол.	Рух робітників: (+) надійшли, (-) вибули, дата-чисельність	Підрахунок	Середньо-облікова чисельність робітників за місяць, осіб
Січень	175	0	(175*31):31	175
Лютий	175	17.02 «+» 2 особи	(175*16 + 177*12):28	176
Березень	176	10.03 «+» 3 особи 16.03 «-» 2 особи	(176*9 + 179*6 + 177*16) : 31	177
.....
Грудень	168	5.12 «-» 1 особа	(168*4 + 167*27) : 31	167
Разом				2 050
Середньооблікова чисельність робітників за рік				$\frac{2050}{12} = 171$

У п. 2.2 необхідно визначити основні показники руху персоналу за звітний період: коефіцієнти обігу з прийому та вибуття, загального обігу і плинності персоналу.

1. Коефіцієнт обороту з прийому, визначають за формулою:

$$K_{\text{ОБ.ПР}} = \frac{Ч_{\text{ПР}}}{Ч_{\text{СР.РІЧН}}} , \quad (2.2)$$

де $Ч_{\text{ПР}}$ – чисельність прийнятих робітників на підприємстві протягом року;

$Ч_{\text{СР.РІЧН}}$ – середньооблікова чисельність робітників підприємства за звітний рік.

2. Коефіцієнт обороту з вибуття:

$$K_{\text{ОБ.ВИБ}} = \frac{Ч_{\text{ЗВ}}}{Ч_{\text{СР.РІЧН}}} , \quad (2.3)$$

де $Ч_{\text{ЗВ}}$ – чисельність робітників, які вибули на підприємстві протягом року.

3. Коефіцієнт загального обороту:

$$K_{\text{ОБ.ЗАГ}} = \frac{Ч_{\text{ПР}} + Ч_{\text{ЗВ}}}{Ч_{\text{СР.РІЧН}}} . \quad (2.4)$$

4. Коефіцієнт плинності кадрів:

$$K_{\text{ПЛ}} = \frac{Ч'_{\text{ЗВ}}}{Ч_{\text{СР.РІЧН}}} , \quad (2.5)$$

де $Ч'_{\text{ЗВ}}$ – чисельність робітників, які вибули на підприємстві протягом року за власним бажанням та за порушення трудової дисципліни.

У кінці розділу на основі всіх проведених розрахунків необхідно зробити висновки.

Завдання 3 Виробничі засоби підприємства

У п. 3.1 необхідно розкрити сутність основних засобів, охарактеризувати їх склад і структуру. За даними додатка В визначити структуру основних виробничих засобів на початок і кінець звітної періоду, отримані результати проаналізувати. Розрахунки рекомендується проводити в табличній формі.

Таблиця 5 – Видова структура основних виробничих засобів підприємства у звітному році

Найменування груп основних засобів	Наявність на початок року, тис. грн	Надійшло протягом року, тис. грн	Вибуло протягом року, тис. грн	Наявність на кінець року, тис. грн	Питома вага, %	
					на початок року	на кінець року
Будівлі, споруди, передавальні пристрої						
Машини й устаткування						
Транспортні засоби						
Інструмент виробничий, господарський інвентар						
Інші основні засоби						
Разом					100	100

У п. 3.2 визначити середньорічну вартість основних виробничих засобів у звітному році. Використовуючи дані додатка В, розрахунок доцільно виконати за формулою

$$OF_{CP.PICH.} = OF_{POCH} + \frac{OF_{HAD} \cdot K_{HAD}}{12} - \frac{OF_{VIB} \cdot K_{VIB}}{12}, \quad (3.1)$$

де OF_{POCH} – вартість основних виробничих засобів на початок звітної року, тис. грн;

OF_{HAD} – вартість введених в експлуатацію основних засобів протягом звітної року, тис. грн;

OF_{VIB} – вартість основних виробничих засобів, які вибули протягом звітної року, тис. грн;

K_{HAD} – кількість місяців у році, протягом яких основні виробничі засоби, що надійшли, працювали, не враховуючи місяця надходження;

K_{VIB} – кількість місяців, що залишилися до кінця року з моменту вибуття основних виробничих засобів, не враховуючи місяця вибуття.

У п. 3.3 розрахувати показники, які характеризують рух і технічний стан основних виробничих засобів.

Рух основних виробничих засобів у звітному періоді на підприємстві прийнято оцінювати коефіцієнтами надходження і вибуття.

Коефіцієнт надходження основних засобів:

$$K_{над} = \frac{ОФ_{НАД}}{ОФ_{КИН}} \cdot 100\%, \quad (3.2)$$

де $ОФ_{НАД}$ – вартість введених в експлуатацію основних засобів протягом звітного року, тис. грн;

$ОФ_{КИН}$ – вартість основних засобів на кінець звітного року, тис. грн.

Коефіцієнт вибуття основних засобів:

$$K_{виб} = \frac{ОФ_{ВИБ}}{ОФ_{ПОЧ}} \cdot 100\% , \quad (3.3)$$

де $ОФ_{ВИБ}$ – вартість основних засобів, що вибули протягом звітного року, тис. грн;

$ОФ_{ПОЧ}$ – вартість основних засобів на початок звітного року, тис. грн;

Технічний стан основних виробничих засобів підприємства характеризують коефіцієнти зносу і придатності. Ці показники необхідно розрахувати на початок і на кінець звітного року, використовуючи формули:

Коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_{ЗН} = \frac{З}{ОФ_{ПЕР}} \cdot 100\% , \quad (3.4)$$

де $З$ – сума зносу основних засобів, тис. грн.;

$ОФ_{ПЕР}$ – первісна вартість основних засобів, тис. грн.

Коефіцієнт придатності основних засобів:

$$K_{ПРИД} = \frac{ОФ_{ЗАЛ}}{ОФ_{ПЕР}} \cdot 100\% , \quad (3.5)$$

де $ОФ_{ЗАЛ}$ – залишкова вартість основних засобів, тис. грн.

Завдання 4 Виробнича програма підприємства: сутність, показники, чинники впливу.

У п. 4.1 необхідно розкрити сутність виробничої програми підприємства, й визначити систему показників обсягу виробництва, яка включає натуральні й вартісні показники.

На основі даних, наведених у додатку Г, необхідно провести розрахунок виробничої програми готельного підприємства за базовий і звітний роки в натуральному й вартісному вираженні.

Виробнича програма готельного підприємства вимірюється кількістю наданих населенню ліжко-днів. Цей показник залежить від кількості номерів у готелі, їхньої місткості, рівня використання номерного фонду. Взаємозв'язок цих показників може бути відображений наступною формулою:

$$F = N \cdot \gamma \cdot Д \cdot K \cdot \alpha , \quad (4.1)$$

де F – кількість наданих ліжко-днів;

- N – кількість номерів у готелі;
 γ – середня місткість одного номера в готелі;
 D – кількість днів у звітному періоді;
 K – коефіцієнт використання номерного фонду готелю.
 α – коефіцієнт завантаження одного ліжка-місця.

Кількість ліжко-місць в господарстві визначається як добуток кількості номерів у господарстві й середньої місткості одного номера у звітному періоді.

Кількість ліжко-діб в господарстві визначається як добуток кількості ліжко-місць у господарстві й кількості днів у звітному періоді.

Кількість ліжко-діб в експлуатації визначається як добуток кількості ліжко-діб в господарстві й коефіцієнта використання номерного фонду.

Кількість наданих ліжко-діб визначається як добуток ліжко-діб в експлуатації й коефіцієнта завантаження номерного фонду.

Доход від експлуатації готелю (D) визначають як добуток кількості наданих ліжко-діб і середнього тарифу однієї ліжко-добы (Π):

$$D = F \cdot \Pi. \quad (4.2.)$$

Розрахунок виробничої програми готелю за базисний і звітний роки доцільно звести в таблицю 6.

Таблиця 6 – Виробнича програма готелю за базисний і звітний роки

Показники	Умовні позначення	Роки		Відхилення	
		базисний	звітний	абс.	темп росту, %
1 Кількість номерів у готелі	N				
2 Середня місткість одного номера	γ				
3 Кількість ліжко-місць у господарстві	M				
4 Число днів у звітному періоді	D				
5 Кількість ліжко-діб в господарстві	A				
6 Коефіцієнт використання номерного фонду	K				
7 Кількість ліжко-діб в експлуатації	E				
8 Коефіцієнт завантаження номерного фонду	α				
9 Надано ліжко-діб	F				
10 Середній тариф, грн	Π				
11 Доходи від експлуатації, тис. грн	D				

У п. 4.2 необхідно виявити фактори, що впливають на виконання виробничої програми, й визначити їх абсолютний і відносний вплив на зміну виробничої програми готелю у звітному році.

Застосувавши до розрахункової формули (4.1) метод ланцюгових підстановок, можна визначити абсолютний і відносний вплив кожного з техніко-експлуатаційних факторів на зміну виробничої програми підприємства.

Абсолютний вплив факторів на зміну кількості наданих ліжко-діб визначають за формулами (4.3)–(4.8) (цифрою «0» позначений базисний показник, «1» – звітний, «Δ» – абсолютний вплив окремого фактора):

– вплив зміни кількості місць у готелі:

$$\Delta F_N = (N_1 - N_0) \cdot \gamma_0 \cdot D_0 \cdot K_0 \cdot \alpha_0 ; \quad (4.3)$$

– вплив зміни середньої місткості одного номера в готелі:

$$\Delta F_N = N_1 \cdot (\gamma_1 - \gamma_0) \cdot D_0 \cdot K_0 \cdot \alpha_0 ; \quad (4.4)$$

– вплив зміни кількості днів роботи за рік:

$$\Delta F_D = N_1 \cdot \gamma_1 \cdot (D_1 - D_0) \cdot K_0 \cdot \alpha_0 ; \quad (4.5)$$

– вплив зміни коефіцієнта використання номерного фонду готелю:

$$\Delta F_K = N_1 \cdot \gamma_1 \cdot D_1 \cdot (K_1 - K_0) \cdot \alpha_0 ; \quad (4.6)$$

– вплив зміни коефіцієнта завантаження одного ліжко-місця:

$$\Delta F_\alpha = N_1 \cdot \gamma_1 \cdot D_1 \cdot K_1 \cdot (\alpha_1 - \alpha_0) . \quad (4.7)$$

Сумарний абсолютний вплив факторів дорівнює загальній абсолютній зміні кількості наданих ліжко-діб (ΔF):

$$\Delta F = \Delta F_N + \Delta F_\gamma + \Delta F_D + \Delta F_K + \Delta F_\alpha . \quad (4.8)$$

Відносний вплив факторів на зміну кількості наданих ліжко-діб (знаком «δ» позначено відносний вплив окремого фактора):

$$\delta F_N = (\Delta F_N : F_0) \cdot 100 \% ; \quad (4.9)$$

$$\delta F_\gamma = (\Delta F_\gamma : F_0) \cdot 100 \% ; \quad (4.10)$$

$$\delta F_D = (\Delta F_D : F_0) \cdot 100 \% ; \quad (4.11)$$

$$\delta F_K = (\Delta F_K : F_0) \cdot 100 \% ; \quad (4.12)$$

$$\delta F_\alpha = (\Delta F_\alpha : F_0) \cdot 100 \% . \quad (4.13)$$

Сумарний відносний вплив всіх факторів дорівнює загальній відносній зміні кількості наданих ліжко-діб (δF):

$$\delta F = \delta F_N + \delta F_\gamma + \delta F_D + \delta F_\kappa + \delta F_\alpha . \quad (4.14)$$

Аналогічно проведеним розрахункам самостійно визначити вплив наданих ліжко-діб (F) і середнього тарифу однієї ліжко-добы (Π) на розмір доходу від експлуатації готелю (D).

Після проведених розрахунків зробити висновки.

Завдання 5

Необхідно визначити структуру витрат за економічними елементами в базовому і звітному роках. Розрахунок звести в табл. 7.

Таблиця 7 – Аналіз структури витрат підприємства

Стаття витрат	Базовий рік		Звітний рік		Абсолютне відхилення, тис. грн	Відхилення в структурі, %	Темп зростання, %
	тис. грн	Питома вага, %	тис. грн	Питома вага, %			
Матеріальні витрати							
Витрати на оплату праці							
Відрахування на соціальні заходи							
Амортизація							
Інші операційні витрати							
Всього витрат							

Необхідно провести розрахунок критичного обсягу продукції підприємства (точки беззбитковості). Точка беззбитковості – рівень обсягу продажу протягом досліджуваного періоду, при якому виручка від реалізації продукції (чистий дохід) співпадає з витратами виробництва, а прибуток відповідно дорівнює нулю.

Розрахунок точки беззбитковості, побудований на підставі розподілу витрат на змінні та постійні. Визначення обсягу постійних та змінних витрат підприємства необхідно розрахувати у таблиці 8 і 9.

Таблиця 8 – Обсяг і структура постійних витрат у звітному році

Показники	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Матеріальні витрати		20
Амортизація		100
ЗП управлінського персоналу		25
Відрахування на соціальні заходи управлінського персоналу		25
Інші фіксовані витрати		60
Разом		

Таблиця 9 – Обсяг і структура змінних витрат у звітному році

Показники	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Матеріальні витрати		80
ЗП виробничого персоналу		75
Відрахування на соціальні заходи виробничого персоналу		75
Інші змінні витрати		40
Разом		

Після розподілу витрат на постійні й змінні необхідно визначити точку беззбитковості за формулою

$$Q_{кр.} = \frac{C}{c - v}, \quad (5.1)$$

де $Q_{кр.}$ – критичний обсяг послуг, ліжко-днів;

C – постійні витрати на весь обсяг продукції (послуг), грн;

c – ціна одиниці продукції (послуг), грн;

v – змінні витрати на одиницю продукції (послуг), грн.

Необхідно розрахувати зміну критичного обсягу продукції (послуг) в плановому році, якщо за інших рівних умов:

а) середній тариф однієї койко-добы збільшився на 10 % у порівнянні зі звітним роком;

б) постійні витрати підприємства зменшилися на 5 % у порівнянні зі звітним роком;

На підставі проведених розрахунків, подати графічний спосіб визначення точки беззбитковості та зробити відповідні висновки.

У п. 5.3 на основі розрахунків, виконаних в попередніх розділах розрахунково-графічного завдання й використовуючи дані додатка 6, необхідно сформулювати основні фінансово-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства (табл. 10).

Таблиця 10 – Основні фінансово-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показники	Одиниця виміру	Джерела інформації, розрахунок	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення	
					Абсолютне	Темп зрост., %
1	2	3	4	5	6	7
1 Середньооблікова чисельність працівників	чол.	у звітному році – розрахунок (табл. 4.) у базисному – додаток Е				
2 Середня вартість активів, всього зокрема		у звітному році – $\frac{1}{2}$ ·(ряд 1300 гр. 3 + ряд 1300гр. 4) ф. 1 у базисному - додаток Е				
2.1 Середня вартість основних засобів	тис. грн	у звітному році – розрахунок (завд. 3.2), у базисному – додаток Е				
2.2 Середні залишки оборотних активів	тис. грн	у звітному році - $\frac{1}{2}$ ·(ряд 1195 гр. 3+ ряд 1195 гр. 4) ф. 1 у базисному- додаток Е				
3 Фінансові результати						
3.1 Чистий дохід (виручка) від реалізації	тис. грн	розрахунок (завд. 4.1)				
3.2 Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	додаток Е				
3.3 Валовий прибуток (збиток)	тис. грн	пп. 3.1 – пп. 3.2				
3.4 Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн	додаток Е				
3.5 Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	тис. грн	додаток Е				
3.6 Чистий прибуток (збиток)	тис. грн	додаток Е				
4. Показники ефективності використання ресурсів						
4.1 Фондовіддача	грн / грн	пп. 3.1 / пп. 2.1				
4.2 Фондомісткість	грн / грн	пп. 2.1 / пп. 3.1				
4.3 Фондоозброєність праці	тис. грн / особу	пп. 2.1 / пп. 1				
4.4 Коефіцієнт обіговості оборотних активів	обороти	пп. 3.1 / пп. 2.2				
4.5 Коефіцієнт закріплення оборотних активів	грн / грн	пп. 2.2 / пп. 3.1				

Продовження таблиці 10

1	2	3	4	5	6	7
4.6 Середній період обороту оборотних активів	дн.	360 дн. / пп.4.4				
4.7 Виручка від реалізації продукції, що припадає на 1 одного робітника	тис. грн / особу	пп. 3.1 / пп.1				
5 Показники рентабельності підприємства						
5.1 Рентабельність активів		пп. 3.5 / пп. 2				
5.2 Рентабельність основних засобів		пп. 3.5 / пп. 2.1				
5.3 Рентабельність оборотного капіталу		пп. 3.5 / пп. 2.2				
5.4 Валова рентабельність продажу		пп. 3.3 / пп. 3.1				
5.5 Операційна рентабельність продажу		пп. 3.4 / пп. 3.1				
5.6 Чиста рентабельність продажу		пп. 3.6 / пп. 3.1				
5.7 Рентабельність продукції (послуг)		пп. 3.3 / пп. 3.2				

На підставі проведених розрахунків, у базисному й звітному роках зробити відповідні висновки.

Завдання 6 Оцінка фінансового стану підприємства

У п. 6.1 необхідно визначити сутність поняття «фінансовий стан підприємства», розглянути основні завдання, інформаційну базу та існуючі методи аналізу фінансового стану підприємства. Значну увагу слід приділити системі показників, що характеризують фінансовий стан підприємства.

У п. 6.2 на основі даних, наведених у додатку А, необхідно згрупувати активи підприємства відповідно до рівня їх ліквідності та пасиви відповідно до строку їх погашення та визначити рівень ліквідності балансу підприємства, визначити рівень ліквідності підприємства.

Ліквідність активу – це здатність активу перетворюватися в грошові кошти в максимально короткий термін часу та без втрати їх ринкової вартості. Відповідно всі активи можна поділити на 4 групи:

A1 – абсолютно ліквідні активи – грошові кошти підприємства та поточні фінансові інвестиції;

A2 – активи, що швидко реалізуються – дебіторська заборгованість, готова продукція, векселі одержані;

A3 – активи, що повільно реалізуються – виробничі запаси (за мінусом готової продукції), інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів;

A4 – активи, що важко реалізуються – необоротні активи.

Ліквідність балансу – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких в грошові кошти

відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу відповідні активи потрібно порівняти з відповідними групами пасивів, складові елементи яких визначаються терміном їх погашення:

П1 – найбільш термінові пасиви – поточні зобов'язання за розрахунками, інші поточні зобов'язання;

П2 – короткострокові пасиви – короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані, товарна кредиторська заборгованість;

П3 – довгострокові пасиви – довгострокові зобов'язання та забезпечення наступних виплат;

П4 – постійні пасиви – власний капітал, доходи майбутніх періодів.

Слід зазначити, що дане групування є достатньо умовним і елементи груп можуть бути змінені, виходячи з реальних умов функціонування підприємства.

Так, баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$$\begin{aligned} A1 &\geq П1; \\ A2 &\geq П2; \\ A3 &\geq П3; \\ A4 &\leq П4. \end{aligned} \tag{6.1}$$

Невиконання будь-якої з перших нерівностей свідчить про те, що ліквідність балансу не є абсолютною.

Аналіз ліквідності балансу підприємства доцільно звести в таблицю 11.

Таблиця 11 – Аналіз ліквідності балансу підприємства

Статті активу	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн	Статті пасиву	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн
Найбільш ліквідні активи А1			Найбільш термінові пасиви П1		
Активи, що швидко реалізуються			Короткострокові пасиви П2		
Активи, що повільно реалізуються А3			Довгострокові пасиви П3		
Активи, що важко реалізуються			Постійні пасиви П4		

Ліквідність підприємства – здатність підприємства перетворювати свої активи в грошові кошти для покриття зобов'язань.

Аналіз ліквідності здійснюється шляхом розрахунку наступних показників:

– коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує здатність підприємства покрити свої поточні зобов'язання за допомогою готових засобів платежу. Його рекомендоване значення становить 0,2–0,3.

$$K_{\text{абс. лікв}} = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (6.2)$$

– коефіцієнт поточної ліквідності характеризує здатність підприємства покрити свої поточні зобов'язання за швидколіквідних активів. Його рекомендоване значення становить 0,7–0,8.

$$K_{\text{пот. лікв}} = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Поточні фінансові інвестиції} + \text{Дебіторська заборгованість} + \text{Готова продукція}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (6.3)$$

– коефіцієнт загальної ліквідності характеризує здатність підприємства покрити свої поточні зобов'язання за допомогою ліквідних активів. Його рекомендоване значення становить більше 2.

$$K_{\text{заг. лікв}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}} \quad (6.4)$$

– чистий оборотний капітал (розмір власних оборотних коштів) розраховується як перевищення оборотних активів підприємства над його поточними зобов'язаннями.

$$\text{ЧОК} = \text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання} \quad (6.5)$$

Наявність чистого оборотного капіталу означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності. Оптимальна сума чистого оборотного капіталу залежить від особливостей діяльності підприємства, зокрема від її масштабів, обсягів реалізації, тривалості обороту матеріальних запасів і дебіторської заборгованості. Значне перевищення чистого оборотного капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства.

Аналіз показників ліквідності підприємства необхідно звести в таблицю 12.

Таблиця 12 – Показники ліквідності підприємства

Показники	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн	Відхилення, +, –
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Коефіцієнт поточної ліквідності			
Коефіцієнт швидкої ліквідності			
Чистий оборотний капітал			

Значення даних показників аналізується в динаміці, а також порівнюється з їх нормативними значеннями. При цьому слід підкреслити, що остаточний висновок щодо рівня ліквідності підприємства здійснюють, узагальнюючи відповідність значень коефіцієнтів їх нормативним значенням та реальний стан справ на об'єкті дослідження.

У п. 6.3 необхідно визначити тип та рівень фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства за рахунок наявних фінансових ресурсів виконувати свої зобов'язання, забезпечувати безперебійну діяльність та створювати умови для розширеного відтворення.

Аналіз фінансової стійкості здійснюється на основі абсолютних і відносних показників.

За допомогою абсолютних показників визначається тип (клас) фінансової стійкості. Виділяють чотири типи (класи) фінансової стійкості:

1 тип (клас) – абсолютна фінансова стійкість – коли власні оборотні кошти повністю забезпечують запаси і витрати;

2 тип – нормальний фінансовий стан – коли запаси і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами;

3 тип – нестійкий фінансовий стан – коли запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

4 тип – кризовий фінансовий стан – коли запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства.

Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси і витрати, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

Визначення типу фінансової стійкості підприємства слід провести в таблицю 13.

Таблиця 13 – Розрахунок узагальнюючих показників фінансової стійкості підприємства

Показники	Методика розрахунку по балансу	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн	Відхилення, +, –
1 Наявність власного обігового капіталу для формування запасів – Н1	ряд. 1495 – ряд. 1095			
2 Наявність власного обігового та довгострокового позикового капіталу для формування запасів – Н2	Н1 + ряд. 1595			
3 Наявність власного обігового та довгострокового і короткострокового позикового капіталу для формування запасів – Н3	Н2 + ряд. 1600 + ряд. 1610			
4 Запаси – Н4	Ряд. 1100 + ряд. 1110			
5 Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного капіталу для формування запасів – E1	Н1–Н4			
6 Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного та довгострокового позикового капіталу для формування запасів – E2	Н2–Н4			
7 Надлишок (+) нестача (-) власного оборотного, довгострокового і короткострокового позикового капіталу для формування запасів – E3	Н3–Н4			
8 Трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства $S\{S1(E1), S2(E2), S3(E3)\}$				

За допомогою розрахованих показників визначається трикомпонентний тип фінансової стійкості підприємства:

$$S(E) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } E \geq 0 \\ 0, \text{ якщо } E < 0 \end{cases} \quad (6.6)$$

Розрахунки наведених показників дають можливість класифікувати підприємство за ступенем його фінансової стійкості. Можливо чотири типи ситуації:

- 1) якщо $S = \{1,1,1\}$, то підприємство має абсолютну фінансову стійкість;
- 2) якщо $S = \{0,1,1\}$, то підприємство має нормальну фінансову стійкість;
- 3) якщо $S = \{0,0,1\}$, то підприємство характеризується нестійким фінансовим станом;
- 4) якщо $S = \{0,0,0\}$, то підприємство має кризове фінансове положення.

Далі необхідно розрахувати відносні показники фінансової стійкості до яких слід віднести:

– коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує питому частку власного капіталу у загальному обсязі капіталу. Його оптимальне значення більше 0,5.

$$K_{\text{авт}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальна сума капіталу підприємства}} \quad (6.7)$$

– коефіцієнт концентрації позикового капіталу характеризує питому частку позикового капіталу у загальному обсязі капіталу. Його оптимальне значення менше 0,5.

$$K_{\text{кпк}} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Загальна сума капіталу підприємства}} \quad (6.8)$$

– коефіцієнт фінансової залежності характеризує пропорції, в яких співвідносяться між собою позиковий і власний капітали підприємства. Коефіцієнт не повинен перевищувати 1.

$$K_{\text{фз}} = \frac{\text{Позиковий капітал}}{\text{Власний капітал}} \quad (6.9)$$

– коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) – характеризує у скільки разів власний капітал підприємства перевищує його позиковий капітал. Коефіцієнт має перевищувати 1.

$$K_{\text{фс}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Позиковий капітал}} \quad (6.10)$$

– коефіцієнт маневреності характеризує частку власного капіталу підприємства, що використовується для фінансування його оборотних активів. Нормативне значення показника – від 0,4 до 0,6.

$$K_{\text{ман}} = \frac{\text{Власний обіговий капітал}}{\text{Власний капітал}} \quad (6.11)$$

– коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами показує, яка частка власних оборотних коштів підприємства вкладена в оборотний капітал. Його оптимальне значення більше 0,5.

$$K_{\text{звок}} = \frac{\text{Власний обіговий капітал}}{\text{Оборотні активи}} \quad (6.12)$$

– коефіцієнт забезпеченості запасів показує, яка частка матеріальних оборотних коштів фінансується за рахунок власного оборотного капіталу. Його оптимальне значення більше 0,8.

$$K_{\text{звок}} = \frac{\text{Власний обіговий капітал}}{\text{Запаси (виробничі запаси + НЗП + готова продукція + товари)}} \quad (6.13)$$

Розрахунок відносних показників фінансової стійкості слід надати в таблиці 14.

Таблиця 14 – Показники фінансової стійкості підприємства

Показники	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн	Відхилення, +, –
Коефіцієнт автономії			
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу			
Коефіцієнт фінансової залежності			
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)			
Коефіцієнт маневренності власного капіталу			
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами			
Коефіцієнт забезпеченості запасів			

Значення показників фінансової стійкості підприємства також аналізується в динаміці, а також порівнюється з їх нормативними значеннями. При цьому слід підкреслити, що остаточний висновок щодо рівня фінансової незалежності підприємства здійснюють, узагальнюючи відповідність значень коефіцієнтів їх нормативним значенням та реальний стан справ на об'єкті дослідження.

У п. 6.4 на основі даних, розрахованих у попередніх завданнях, необхідно оцінити ділову активність підприємства.

Аналіз ділової активності включає розрахунок наступних показників.

– коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів:

$$K_{\text{об. акт}} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість активів}} \quad (6.14)$$

– коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує швидкість обороту вкладеного власного капіталу підприємства:

$$K_{\text{об. вк}} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість власного капіталу підприємства}} \quad (6.15)$$

– коефіцієнт оборотності оборотних активів визначає кількість оборотів, яку здійснюють оборотні активи протягом звітної періоду:

$$K_{\text{об. акт}} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня сума оборотних активів}} \quad (6.16)$$

– тривалість обороту оборотних активів характеризується кількістю днів, протягом яких оборотні засоби проходять усі стадії одного кругообігу:

$$\text{Тоб. акт} = \frac{\text{Кількість календарних днів за відповідний період}}{\text{Коефіцієнт оборотності оборотних активів}} \quad (6.17)$$

– коефіцієнт оборотності виробничих запасів відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період:

$$\text{Коб. вир. зап} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня вартість виробничих запасів}} \quad (6.18)$$

– тривалість обороту виробничих запасів характеризується кількістю днів, протягом яких виробничі запаси проходять усі стадії одного кругообігу:

$$\text{Твир. зап} = \frac{\text{Кількість календарних днів за відповідний період}}{\text{Коефіцієнт оборотності виробничих запасів}} \quad (6.19)$$

– коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, кількість оборотів дебіторської заборгованості:

$$\text{К об. деб. зад} = \frac{\text{Виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня сума дебіторської заборгованості}} \quad (6.20)$$

– середній термін погашення дебіторської заборгованості:

$$\text{Тдеб. зад} = \frac{\text{Кількість календарних днів за відповідний період}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}} \quad (6.21)$$

– коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує скільки потрібно оборотів для оплати виставлених рахунків. Зростання коефіцієнта означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства, зниження – ріст покупок у кредит.

$$\text{К об.кр.зад} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня сума кредиторської заборгованості}} \quad (6.22)$$

– середній термін оплати кредиторської заборгованості:

$$\text{Ткр. зад} = \frac{\text{Кількість календарних днів за відповідний період}}{\text{Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості}} \quad (6.23)$$

– операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг та розраховується як сума тривалості обороту засобів в розрахунках та тривалості обороту виробничих запасів:

$$\text{ОЦ} = \text{Твир. зап.} + \text{Тдеб. зад} ; \quad (6.24)$$

– фінансовий цикл представляє собою період повного обороту коштів, інвестованих в оборотні активи, починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за отриману сировину, матеріали й напівфабрикати та закінчуючи оплаченою дебіторською заборгованістю за поставлену готову продукцію.

$$\text{ФЦ} = \text{ОЦ} - \text{Ткр. зад} . \quad (6.25)$$

Таблиця 9 – Показники ділової активності підприємства

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення, +, –
Коефіцієнт оборотності активів			
Коефіцієнт оборотності власного капіталу			
Коефіцієнт оборотності оборотних активів			
Тривалість обороту оборотних активів, дн.			
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів			
Тривалість обороту виробничих запасів, дн.			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості			
Середній термін погашення дебіторської заборгованості, дн.			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості			
Середній термін оплати кредиторської заборгованості, дн.			
Операційний цикл, дн.			
Фінансовий цикл, дн.			

В процесі аналізу даних показників слід брати до уваги сферу діяльності та галузь економіки, в якій працює дане підприємство. При цьому позитивним моментом зміни показників є зростання коефіцієнтів обертання відповідних статей та зменшення строків їх оборотності.

5 ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Виконане в установлений термін розрахунково-графічне завдання студент подає керівникові. Керівник дає загальну оцінку виконаної роботи і відмічає недоліки, допущені при її виконанні, які можуть бути ліквідовані після доопрацювання та при підготовці до захисту. Роботу, на яку дана негативна оцінка студент виконує повторно й після усунення зауважень подає на повторну перевірку. Під час захисту студент повинен продемонструвати знання теоретичних питань роботи, показати вміння виконувати економічні розрахунки й робити обґрунтовані висновки.

6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Оцінка 20 балів – індивідуальне завдання виконане на високому рівні, представлені повні розв'язки завдань й зроблені обґрунтовані висновки. На всі запитання викладача отримані правильні відповіді.

Оцінка 15 балів: індивідуальне завдання виконане, але мають місце окремі недоліки неprinципового характеру: допущені незначні помилки при формулюванні термінів, категорій, наявні незначні арифметичні помилки у

розрахунках або неточно зроблені висновки. На переважну більшість запитань викладача подано правильні відповіді.

Оцінка 5 балів: розрахунково-графічне завдання виконана більше 50 % правильно, або допущені неточності в 70 % завдань, але обов'язково одне завдання розв'язане правильно. Є зауваження щодо оформлення роботи. Студентом подано правильні відповіді тільки на окремі запитання викладача.

Оцінка 0 балів: виконано менше 50 % завдань правильно, допущені неточності в усіх завданнях, розрахунки неправильні внаслідок допущення грубих помилок.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України – Харків : ТОВ «Одіссей», 2004. – 248 с.
2. Податковий кодекс України. – Вінниця : ТОВ «Поліграф-сервіс», 2010. – 512 с.
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку в Україні.– Київ : Компас,2004. – 248 с.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навчальний посібник. / І. М. Бойчик – вид. 2-ге, доповн. та перероб. – Київ : Атіка, 2007. – 528 с.
5. Економіка підприємства : підручник / [Г. О. Швиданенко, В. Г. Васильков, Н. П. Гончарова, А. І. Дмитренко та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2009. – 598 с.
6. Економіка підприємства : підручник / [М. Г. Грешак, В. М. Колот, О. Г. Мендрул та ін.] ; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. – Київ : КНЕУ, 2009. – 816 с.
7. Економіка підприємства : навч. посібник / За ред. О. П. Крайник. – Львів : «Львівська політехніка», 2003. – 208с.
8. Економіка підприємства : навч.посіб. / За ред. А. В. Шегди. – Київ : Знання-Пресс, 2002. – 335 с.
9. Економіка підприємства : навчальний посібник для вищої школи. [А. В. Примак, Н. Я. Михаліцька, Х. І. Цвайг, М. Ю. Лалакулич]. – Львів : Новий Світ–2000, 2012. – 439 с.
10. Економіка підприємства : підручник / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ : КНЕУ, 2001. – 528 с.
11. Зайцев Н. Л. Экономика, организация и управление предприятием : учеб. пособие. – 2-е изд. доп. – М. : Инфра – М., 2008. – 455 с.
12. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов ; М-во освіти і науки України, Харківський держ. техн. ун-т будівництва та архітектури. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
14. Петрович Й. М. Економіка підприємства : підручник / Й. М. Петрович, А. Ф. Кіт та ін. /За заг. ред. Й. М. Петровича. – Львів : Новий світ–2000, 2004. – 680 с.
15. Фінанси підприємств : підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – Київ : КНЕУ, 2008. – 552 с.
16. Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посібник для студ. ВНЗ. – Київ : Каравела. 2004. – 568 с.
17. Экономика предприятия : учеб. пособие / Под ред. проф. Л. Г. Мельника. – 2-е изд. испр. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2003. – 628 с.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Баланс підприємства за звітний рік (варіанти 1–2)

А К Т И В	Код рядка	Варіант 1		Варіант 2	
		На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5	6
I Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	712,0	546,0
первісна вартість	1001	0	0	1 119,0	1 122,0
накопичена амортизація	1002	0	0	407,0	576,0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	247	318	36,0	18,0
Основні засоби:	1010	29114	28465	9 311,0	14 832,0
первісна вартість	1011	37 410	38 500	14 673,0	21 555,0
знос	1012	8 296	10 035	5 362,0	6 723,0
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	7 353,0	7 313,0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	1 293,0
Усього за розділом I	1095	29 361	28 783	17 412,0	24 002,0
II Оборотні активи					
Запаси:	1100	187	1079	2 152,0	2 212,0
Виробничі запаси	1101	148	95	777,0	837,0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	39	984	1 375,0	1 375,0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	2	1 109	0	3 701,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	14	0	0	0
з бюджетом	1135	39	21	0	3,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0	2 396,0	4 287,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	925	520	100,0	142,0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	3,0	6,0
Інші оборотні активи	1190	10	0	324,0	330,0
Усього за розділом II	1195	1 177	2 729	4 975,0	10 681,0
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	30 538	31 512	22 387,0	34 683,0

Продовження таблиці А.1

ПАСИВ	Код рядка	Варіант 1		Варіант 2	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На початок звітного періоду	На початок звітного періоду
1	2	3	4	5	6
I Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	3 930	3 930	15 948,0	15 948,0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	219	405	354,0	354,0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0	6	1220,0	4416,0
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	4 149	4 335	17 522,0	20 718,0
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	1 694,0	9 535,0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	17	30	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	17	30	1 694,0	9 535,0
III Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	1 620,0	2432,0
Векселі видані	1605	0	0	0	0,0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0,0	0,0
товари, роботи, послуги	1615	38	1	782,0	719,0
розрахунками з бюджетом	1620	5	27	252,0	363,0
розрахунками зі страхування	1625	2	56	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	8	126	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	10	66,0	183,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0	85,0	85,0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків із внутрішніх розрахунків	1645	26 319	26 904	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	17	366,0	648,0
Усього за розділом III	1695	26 372	27 141	3 171,0	4 430
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	1700	0	0	0	0
Баланс	1900	30 538	31 512	22 387,0	34 683,0

Таблиця А.2 – Баланс підприємства за звітний рік (варіанти 3–4)

А К Т И В	Код рядка	Варіант 3		Варіант 4	
		На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4	5	6
I Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0,2
первісна вартість	1001	0	0	0	0,2
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0,8	0,4	61,3	14,8
Основні засоби:	1010	5 354,4	5 662	1 736,9	1 898,4
первісна вартість	1011	8 140,1	8 980,2	6 754,3	7 271,9
знос	1012	2 785,7	3 318,2	5 017,4	5 373,5
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	5 355,2	5 662,4	1 798,2	1 913,4
II Оборотні активи					
Запаси:	1100	82,9	43,5	11,7	18
Виробничі запаси	1101	82,9	43,5	11,7	18
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	1 047,5	1 973,2	1,6	0,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	1 635,7	36,9	84,3
з бюджетом	1135	15	2,3	4,2	0,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 513,9	148,2	0,2	3,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	27,8	1,9	139,4	103,4
Витрати майбутніх періодів	1170	4,4	2,1	1,7	2,1
Інші оборотні активи	1190	0	0	2,7	2,1
Усього за розділом II	1195	2 691,5	3 806,9	198,4	213,8
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	8 046,7	9 469,3	1 996,6	2 127,2

Продовження таблиці А.2

П А С И В	Код рядка	Варіант 3		Варіант 4	
		На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На початок звітної періоду	На початок звітної періоду
1	2	3	4	5	6
I Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	3 752,5	3 752,5	1 191,8	1 191,8
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	1 764,5	1 764,5	2 469,9	2 469,9
Резервний капітал	1415	8,3	21,1	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	389,4	319,1	-1 797,5	-1 777,8
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	5 914,7	5 857,2	1 864,2	1 883,9
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	3,6	27,4
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 501,1	1 501,1	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	3,1	3,5
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	1 501,1	1 501,1	6,7	30,9
III Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	100	0	0
Векселі видані	1605	306,4	306,4	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0,0	0,0
товари, роботи, послуги	1615	16,3	925,2	1,7	1,5
розрахунками з бюджетом	1620	56,5	64,6	36,1	60,9
розрахунками зі страхування	1625	0,1	15,6	20,5	39,9
розрахунками з оплати праці	1630	0	38,7	47,6	82,4
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0	14	14
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	251,6	660,5	5,8	13,7
Усього за розділом III	1695	630,9	2 111,0	125,7	212,4
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0
Баланс	1900	8 046,7	9 469,3	1 996,6	2 127,2

Таблиця А.3 – Баланс підприємства за звітний рік (варіанти 5–6)

А К Т И В	Код рядка	Варіант 5		Варіант 6	
		На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5	6
I Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	108,0	141,0	739,6	695,3
первісна вартість	1001	111,0	152,0	936,1	932,2
накопичена амортизація	1002	3,0	11,0	196,5	236,9
Незавершені капітальні інвестиції	1005	705,0	1 503,0	239,5	238,9
Основні засоби:	1010	20 794,0	22 091,0	10 388,9	10 166,6
первісна вартість	1011	22 399,0	24 585,0	19 761,9	19 685,3
знос	1012	1 605,0	2 494,0	9,373	9 518,7
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	21 607,0	23 735,0	11 368	11 100,8
II Оборотні активи					
Запаси:	1100	1 028,0	1 673,0	366	133,1
Виробничі запаси	1101	1 028,0	1 673,0	366	133,1
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	128,0	339,0	141,4	0,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1 242,0	2 006,0	145,7	462,7
з бюджетом	1135	13,0	26,0	125,5	188,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	166,0	167,0	55,1	44,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	936,0	0,0	223,8	928,9
Витрати майбутніх періодів	1170	179,0	178,0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 148,0	631,0	506,5	543,2
Усього за розділом II	1195	4 840,0	5 020,0	1 564	2 301,4
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	26 447,0	28 755,0	12 923	13 402,2

Продовження таблиці А.3

ПАСИВ	Код рядка	Варіант 5		Варіант 6	
		На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На початок звітної періоду	На початок звітної періоду
1	2	3	4	5	6
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	6 000,0	6 500,0	9 857,2	9 857,2
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	6 472,0	4 413,6	1 835,9	1 835,9
Резервний капітал	1415	12,0	12,0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	337,0	759,4	256,6	20,5
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	12 821,0	11 685,0	11 949,7	11 713,6
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	13 297,0	15 800,0	553	1 353
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	13 297,0	15 800,0	553	1 353
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0,0	0,0
товари, роботи, послуги	1615	66,0	259,0	419,9	282,6
розрахунками з бюджетом	1620	10,0	46,0	1,9	1
розрахунками зі страхування	1625	32,0	49,0	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	73,0	63,0	0,8	0,8
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0,0	0,0	4,4	48,9
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	31,0	31,0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	117,0	822,0	2,3	2,3
Усього за розділом III	1695	329,0	1 270,0	429,3	335,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0
Баланс	1900	26 447,0	28 755,0	12 932	13 402,2

Таблиця А.4 – Баланс підприємства за звітний рік (варіанти 7–8)

А К Т И В	Код рядка	Варіант 7		Варіант 8	
		На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5	6
I Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0,3	0,6	0,4
первісна вартість	1001	0	0,3	1,2	1,5
накопичена амортизація	1002	0	0	- 0,6	- 1,1
Незавершені капітальні інвестиції	1005	91,95	22,2	86,9	5,6
Основні засоби:	1010	2 605,35	2 847,6	1 513,4	1 628
первісна вартість	1011	10 131,45	10 907,85	3 039,8	3 310
знос	1012	7 526,1	8 060,25	1 526,4	1 682
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	2 697,3	2 870,1	1 600,9	1 634
II Оборотні активи					
Запаси:	1100	17,55	27	42,4	56,6
Виробничі запаси	1101	17,55	27	42,4	56,6
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	2,4	0,75	116,2	150,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	55,35	126,45	0	59,1
з бюджетом	1135	6,3	0,15	44	36,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	3,5	0,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0,3	4,95	94,9	3,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	209,1	155,1	218,7	349,9
Витрати майбутніх періодів	1170	2,55	3,15	0,8	3,2
Інші оборотні активи	1190	4,05	3,15	53,1	35,4
Усього за розділом II	1195	297,6	320,7	573,6	695,9
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	2 994,9	3 190,8	2 174,5	2 329,9

Продовження таблиці А.4

П А С И В	Код рядка	Варіант 7		Варіант 8	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На початок звітного періоду	На початок звітного періоду
1	2	3	4	5	6
I Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	1 787,7	1 787,7	447	447
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	818,7	884,85	1 010,9	1 198,6
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	189,9	153,3	512,6	512
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	2 796,3	2 825,85	1 970,5	2 157,6
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	5,4	41,1	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	4,65	5,31	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	10,05	46,41	0	0
III Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0,0	0,0
товари, роботи, послуги	1615	2,55	2,25	36,7	21,8
розрахунками з бюджетом	1620	54,15	91,35	6,7	21,4
розрахунками зі страхування	1625	30,75	59,85	0	0,1
розрахунками з оплати праці	1630	71,4	123,6	1,1	0,7
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	21	21	148,1	126
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0,1	0,3
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8,7	20,55	11,3	2
Усього за розділом III	1695	188,55	318,6	204	172,3
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	1900	2 994,9	3 190,8	2 174,5	2 329,9

Таблиця А.5 – Баланс підприємства за звітний рік (варіант 9-0)

А К Т И В	Код рядка	Варіант 9		Варіант 10	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6
I Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	12,9	9,2	1,8	1,3
первісна вартість	1001	37,6	43,2	8,4	8,8
накопичена амортизація	1002	24,7	34	6,6	7,5
Незавершені капітальні інвестиції	1005	74 483,7	72 213,3	42,0	42,0
Основні засоби:	1010	105 321,3	122 056,9	12 238,5	11 222,2
первісна вартість	1011	168 519	195 156,4	24 791,4	25 125,4
знос	1012	63 197,7	73 099,5	12 552,9	13 903,2
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1543,5	1543,5	0,0	0,0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	7,9	39,9
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	181 361,4	195 822,9	12 290,2	11 305,4
II Оборотні активи					
Запаси:	1100	6812,7	6766,5	146,0	512,2
Виробничі запаси	1101	6812,7	6766,5	146,0	512,2
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	241,7	362,6	9,9	2,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	395	151	1,9	0,1
з бюджетом	1135	497	1	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	2 804,4	3 513,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	712,4	773,8	3,1	0,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	118,8	137	0,5	0,0
Витрати майбутніх періодів	1170	5,2	5,4	9,3	29,2
Інші оборотні активи	1190	80,4	7,3	0,1	16,9
Усього за розділом II	1195	8 863,2	8 204,6	2 975,2	4 074,3
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	190 224,6	204 027,5	15 265,4	15 379,7

Продовження таблиці А.5

ПАСИВ	Код рядка	Варіант 9		Варіант 10	
		На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На початок звітнього періоду	На початок звітнього періоду
1	2	3	4	5	6
I Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	20 000	20 000	1 952,0	1 952,0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	56 926,6	57 103,1	11 436,8	11 412,4
Резервний капітал	1415	183,3	183,3	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 152,3	5 144,4	-679,5	-171,2
Неоплачений капітал	1425	(14045,9)	(14045,9)	0,0	0,0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	67 216,3	68 384,9	12 709,3	13 193,2
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	78 175,1	75 296,7	0,0	0,0
Усього за розділом II	1595	78 175,1	75 296,7	0,0	0,0
III Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	1 524,1	0	0,0	0,0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0,0	0,0
товари, роботи, послуги	1615	1 289,3	1 447,4	2 340,8	1 385,5
розрахунками з бюджетом	1620	4,7	13,1	3,7	64,0
розрахунками зі страхування	1625	7,7	12,3	18,3	123,7
розрахунками з оплати праці	1630	21,8	37,7	85,0	483,9
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	0	0	106,2	121,5
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
доходи майбутніх періодів	1665	41 912,8	58 806,4	0,0	0,0
Інші поточні зобов'язання	1690	72,8	29,00	2,1	7,9
Усього за розділом III	1695	44 833,2	60 345,9	2 556,1	2 186,5
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0
Баланс	1900	190 224,6	204 027,5	15 265,4	15 379,7

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Вихідні дані для визначення середньооблікової чисельності персоналу підприємства

Варіант	Чисельність працівників на початок звітного року, осіб	Чисельність АУП на початок звітного року, осіб	Надійшло робітників протягом року, осіб						Вибуло робітників протягом року, осіб						Чисельність АУП на кінець звітного року, осіб
			Усього	чисельник – дата надходження, знаменник – чисельність робітників, які поступили					Усього	у тому числі з причин					
				За власним бажанням	У зв'язку з виходом на пенсію	У зв'язку з прzywом на дійсну військову службу	У зв'язку зі вступом до ВНЗ	За порушення трудової дисципліни							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	170	26	18	05.02/3	10.03/5	14.05/3	04.06/4	13.10/3	14	16.11/4	5.04/4	10.04/2	28.08/3	15.09/1	23
2	441	82	19	03.01/3	15.03/4	08.06/4	4.07/3	11.11/5	27	19.03/8	08.05/6	12.04/4	4.05/5	7.07/4	79
	42	8	7	15.03/2	7.05/2	15.07/1		4.09/2	4	13.04/1	7.06/1	7.09/2			10
4	58	10	12	10.02/1	5.04/3	7.06/5		4.08/3	8	7.03/4	10.07/2		20.08/2		11
5	56	11	11	4.01/1	3.03/2	5.04/5		13.08/3	9	20.09/5		18.05/2		11.09/2	12
6	134	21	20	05.02/4	10.03/3	14.05/5	4.06/3	13.10/5	31	16.11/8	5.04/12	10.04/4	28.08/5	15.09/2	19
7	65	7	8	3.01/1	10.03/1	5.04/2	6.06/2	10.09/2	9	7.02/5		3.05/1		8.07/3	9
8	56	6	9	5.01/1	6.04/2	10.06/2	2.09/3	4.11/1	8	5.03/3	8.05/2	10.05/1	15.08/1	3.10/1	6
9	47	8	7	12.01/2	4.05/2		5.07/1	10.08/2	4	25.02/1	13.04/2			15.10/1	9
0	286	35	11	13.02/2	5.03/2	18.05/5		19.10/2	23	10.01/7	20.06/4	28.07/5	3.08/7		32

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Вихідні дані для визначення середньорічної вартості основних виробничих засобів та показників їх руху

Варіант	Найменування показників	Основні засоби, у тому числі, тис. грн					
		Будівлі	Споруди	Машини й устаткування	Транспортні засоби	Інструмент виробничий, господарський інвентар	Обчислювальна техніка й інше офісне устаткування
1	2	3	4	6	7	8	9
1	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	20 207	4 408	8 635	500	3 544	116
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн				95	908	18
	Місяць надходження				5	4	2
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			28		3	
	Місяць вибуття			1		3	
2	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	5 463	1 154	3 738	900	2 983	435
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	5 279	1 639	1 956		1 764	
	Місяць надходження	2	3	10		5	
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн		779		56	2 789	132
	Місяць вибуття		4		7		6
3	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	5 437,2	2 053,3	70,5	77,5	417	84,6
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	516,7		5,8		359,6	7,8
	Місяць надходження	6		2		7	5
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн					42,7	7,1
	Місяць вибуття					4	10
4	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	5 178,3	1 065,6	252,7	97,8	145,4	14,5
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	200,4		98,7		234,5	10,8
	Місяць надходження	3		5		6	9
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			9,5		14,6	2,7
	Місяць вибуття			4		6	10

Продовження таблиці В.1

1	2	3	4	6	7	8	9
5	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	16 756	2 554	1 236	448	1 387,2	17,8
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	1 457,4		246,9	102,5	482,2	
	Місяць надходження	3		7	6	4	
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			14,3		86,4	2,3
	Місяць вибуття			2		5	9
6	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	12 641,2	5795	330,8	295,2	421,3	278,4
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн			43		38	16
	Місяць надходження			2		8	4
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			94,5	17,4	21,9	39,8
	Місяць вибуття			1	6	3	5
7	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	6 820,8	2 545,05	249,15	151,65	202,2	162,6
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн		523,65		126,3	111,3	55,35
	Місяць надходження		4		3	5	7
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			18,6		13,65	7,95
	Місяць вибуття			2		5	8
8	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	1 762,1	483,5	311,2	164,2	187,1	131,7
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	144,1	138,5		28,4	115,6	
	Місяць надходження	2	9		4	5	
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн		98,4	12,4		45,6	
	Місяць вибуття		1	3		10	
9	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	109 567	34 547	12 934,7	986,6	10 421,2	62,5
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн		20 453	745,6	427,9	5 146,8	24,8
	Місяць надходження		5	3	7	6	10
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн			59,3		98,5	2,9
	Місяць вибуття			2		4	11
0	Наявність основних засобів на початок року, тис. грн	16 743,9	5 634,7	1 706,6	22	662,1	22,1
	Надходження основних засобів протягом року, тис. грн			110,6		245,8	5,8
	Місяць надходження			1		5	7
	Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн				8,7	13,4	6,1
	Місяць вибуття				2	3	9

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Вихідні дані для визначення виробничої програми готелю

Показники	Варіант 1		Варіант 2		Варіант 3		Варіант 4		Варіант 5	
	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний
1. Кількість номерів у готелі	470	465	450	450	50	50	145	145	160	154
2. Середня місткість одного номера	1,7	1,6	1,78	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,75	1,7
3. Число днів у звітному періоді	365	366	365	366	365	366	365	366	365	366
4. Коефіцієнт використання номерного фонду	0,9	0,95	0,92	0,96	0,88	0,9	0,94	0,96	0,96	0,98
5. Коефіцієнт завантаження номерного фонду	0,16	0,19	0,35	0,4	0,44	0,48	0,237	0,265	0,156	0,225
6. Середній тариф, грн	240	250	335	390	201	261	90,2	120,5	220,54	300,64
Показники	Варіант 6		Варіант 7		Варіант 8		Варіант 9		Варіант 0	
	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний
1. Кількість номерів у готелі	380	355	110	125	129	132	550	540	450	460
2. Середня місткість одного номера	1,6	1,4	1,56	1,45	1,45	1,48	2,4	2,3	1,4	1,35
3. Число днів у звітному періоді	365	366	365	366	365	366	365	366	365	366
4. Коефіцієнт використання номерного фонду	0,88	0,76	0,84	0,88	0,83	0,84	0,95	0,9	0,94	0,95
5. Коефіцієнт завантаження номерного фонду	0,18	0,185	0,14	0,17	0,155	0,16	0,365	0,44	0,186	0,182
6. Середній тариф, грн	245	260	282	294	265	275	124,5	137,5	227,05	253,63

ДОДАТОК Д

Таблиця Д.1 – Вихідні дані для визначення структури витрат готелю, тис.грн

Показники	Варіант 1		Варіант 2		Варіант 3		Варіант 4		Варіант 5	
	базисний	звітний	базисний	звітний	базисни	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний
Матеріальні витрати	3 967,00	5 324,00	10 312,0	12 681,0	901,70	1 360,60	223,10	139,20	617,0	1 734,0
Витрати на оплату	2 757,00	3 288,00	4 992,0	6 449,0	410,60	926,00	646,80	1 116,90	593,0	988,0
Відрахування на соціальні заходи	1 053,00	1 249,00	1 807,0	2 292,0	156,10	223,60	233,90	400,00	224,0	355,0
Амортизація	1 729,00	1 759,00	1 307,0	1 637,0	352,10	545,50	236,20	375,20	801,0	899,0
Інші операційні витрати	843,00	614,00	10 248,0	12 431,0	468,00	704,30	290,80	419,40	246,0	735,0
Всього витрат	10 349,00	12 234,00	28 666,0	35 490,0	2 288,50	3 760,00	1 630,80	2 450,70	2 481,0	4 711,0
Середній тариф, грн.	240	250	335	390	201	261	90,2	120,5	220,54	300,64
Показники	Варіант 6		Варіант 7		Варіант 8		Варіант 9		Варіант 0	
	базисний	звітний	базисний	звітний	базисни	звітний	базисний	звітний	базисний	звітний
Матеріальні витрати	3 801,90	3 223,40	267,72	167,04	1 328,80	1 299,20	2 688,70	6 931,40	5 397,8	4 797,7
Витрати на оплату	1 364,40	1 128,00	776,16	1 340,28	706,50	568,10	481,50	675,40	2 129,8	2 908,9
Відрахування на соціальні заходи	500,80	393,00	280,68	480	240,10	184,10	122,40	171,00	777,5	1 051,7
Амортизація	426,00	324,00	283,44	450,24	154,00	102,90	8 256,50	10 033,10	750,4	712,4
Інші операційні витрати	1 849,10	961,10	348,96	503,28	76,50	188,90	7 054,10	5 068,40	814,5	791,1
Всього витрат	7 942,20	6 029,50	1 956,96	2 940,84	2 505,90	2 343,20	18 603,20	22 879,30	9 870	10 261,8
Середній тариф, грн.	245	260	282	294	265	275	124,5	137,5	227,05	253,63

ДОДАТОК Е

Таблиця Е1 – Вихідні дані для розрахунку основних фінансово-економічних показників
виробничо-господарської діяльності підприємства (варіанти 1–5)

Показники		Варіант 1		Варіант 2		Варіант 3		Варіант 4		Варіант 5	
		Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	9 316	10 962	22 675	27 812	2 032,3	3 479,8	1 108,7	1 649,9	1 205,0	3 453,0
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн	290	120	3 011	6845	269,8	-45,4	7,9	58,9	929,0	1 694,0
Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн	389	95	3 060	3 196	271,5	-45,4	7,7	60,2	61,0	614,0
Чистий прибуток (збиток)	тис. грн	263	69	2 462	2 589	212,9	-57,9	3	19,7	46	461,9
Середня вартість активів	тис. грн	31 052,5	розрахунок	20 416	розрахунок	7 741,45	розрахунок	1 955	розрахунок	19 298,5	розрахунок
Середня вартість основних засобів	тис. грн	29 459,5	розрахунок	12 173,1	розрахунок	5 332,4	розрахунок	1 744	розрахунок	15 372,5	розрахунок
Середні залишки оборотних активів	тис. грн	1 346	розрахунок	4 816,4	розрахунок	2 405,25	розрахунок	153,45	розрахунок	619,45	розрахунок
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	174	розрахунок	445	розрахунок	41	розрахунок	63	розрахунок	48	розрахунок
Середня вартість власного капіталу підприємства	тис. грн	4 236	розрахунок	18 345	розрахунок	5 847	розрахунок	1 875	розрахунок	11 185	розрахунок
Середня вартість виробничих запасів	тис. грн	238	розрахунок	2 125	розрахунок	75,2	розрахунок	12,4	розрахунок	1 250	розрахунок
Середня сума дебіт. заборг.	тис. грн	187	розрахунок	274,5	розрахунок	1 243	розрахунок	1,2	розрахунок	127	розрахунок
Середня сума кредит. заборг.	тис. грн	37	розрахунок	714,3	розрахунок	185,3	розрахунок	1,6	розрахунок	167	розрахунок

Таблиця Е.2 – Вихідні дані для розрахунку основних фінансово-економічних показників
виробничо-господарської діяльності підприємства (варіанти 6–0)

Показники		Варіант 6		Варіант 7		Варіант 8		Варіант 9		Варіант 0	
		Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	6 703,5	5 296,2	1 596,48	1 979,88	2 079,4	2 189,6	11 833,3	15 014,7	9 295,4	9 554,5
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн	846,3	76,3	9,48	70,68	-7,2	79,3	-5 949,7	-5 890,1	-541,4	-88,5
Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн	412,1	99,4	9,24	72,24	23	78,8	684,5	992,1	-682,5	-171,2
Чистий прибуток (збиток)	тис. грн	272	72,8	3,6	23,64	17,2	59,1	533,9	714,3	-682,5	-171,2
Середня вартість активів	тис. грн	14 179,4	розрахунок	3519	розрахунок	2003,9	розрахунок	177 821,3	розрахунок	14 779,9	розрахунок
Середня вартість основних засобів	тис. грн	10 124,2	розрахунок	2 480,25	розрахунок	2 862,1	розрахунок	97 383,75	розрахунок	11 757,2	розрахунок
Середні залишки оборотних активів	тис. грн	3 055,4	розрахунок	276,24	розрахунок	580,7	розрахунок	9 206,1	розрахунок	2 957,55	розрахунок
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	143	розрахунок	69	розрахунок	58	розрахунок	45	розрахунок	323	розрахунок
Середня вартість власного капіталу підприємства	тис. грн	11 949	розрахунок	2 815	розрахунок	1 983	розрахунок	6 823	розрахунок	13 101	розрахунок
Середня вартість виробничих запасів	тис. грн	323	розрахунок	16,2	розрахунок	36,5	розрахунок	6 825	розрахунок	154	розрахунок
Середня сума дебіт. заборг.	тис. грн	134,5	розрахунок	2,3	розрахунок	137,6	розрахунок	243,5	розрахунок	9,1	розрахунок
Середня сума кредит. заборг.	тис. грн	407,4	розрахунок	2,4	розрахунок	34,5	розрахунок	1 117	розрахунок	2 143,5	розрахунок

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до виконання розрахунково-графічного завдання
з навчальної дисципліни

«ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

*(для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 073 – Менеджмент)*

Укладачі: **СКЛЯРУК** Наталя Іванівна
ЖОВТЯК Ганна Анатоліївна

Відповідальний за випуск *О. І. Славута*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *О. Г. Ткаченко*

План 2020, поз. 249М

Підп. до друку 01.07.2020. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 2,6.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.